

Nr 25.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med hemställan om be-
myndigande för Kungl. Maj:t att föreskriva ändrade
grunder för fördelning av totalisatormedel; given
Stockholms slott den 28 januari 1949.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av stats-
rådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bi-
falla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departe-
mentschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 januari 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, VEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, fråga om *ändrade grunder för fördelning av totalisatormedel* samt anför därvid följande.

Rätt att anordna vadhållning medelst totalisator i samband med offentliga kapplöpningar eller travtävlingar har av Kungl. Maj:t — på föredragning av chefen för jordbruksdepartementet — brukat medgivnas för ett år i sänder; och i samband därmed ha vissa föreskrifter meddelats rörande dispositionen över de vid kapplöpningarna och travtävlingarna inflytande totalisatormedlen.

Rörande fördelningen av totalisatormedlen ha ändrade bestämmelser trätt i kraft den 1 april 1948.

Enligt de tidigare gällande bestämmelserna skulle av insatsernas totala belopp 20 procent innehållas av anordnaren av tävlingen, medan återstoden eller 80 procent utgjorde vinnarnas andel i totalbeloppet. Av förstnämnda andel om 20 procent skulle viss, av Kungl. Maj:t bestämd del — minst 2 och högst 17 procent av totalomsättningen — inlevereras till statsverket, under det att återstoden fick av anordnaren användas för anskaffande av priser vid kapplöpningar och travtävlingar m. m.

Såsom ett led i skärpningarna på den indirekta beskattningens område i syfte att överbalansera budgeten framlades i propositionen nr 9 till 1948 års riksdag förslag till ökning av statsverkets andel i totalisatormedlen. Enligt förslaget skulle från och med den 1 april 1948 till statsverket inlevereras — utöver de belopp som enligt dittills gällande föreskrifter skulle till statsverket överföras — ytterligare 10 procent av insatserna vid totalisatorspel. Detta förslag, som tillstyrktes av bevillningsutskottet (betänkande nr 6), godkändes av riksdagen (skrivelse nr 26).

I anslutning härtill har Kungl. Maj:t genom två särskilda brev till lantbruksstyrelsen den 19 mars 1948 föreskrivit, att det från och med den 1 april 1948 tills vidare skulle åligga anordnare av vadhållning medelst totalisator vid offentliga kapplöpningar och travtävlingar, vartill tillstånd i ve-

derbörliq ordning erhållits, att av de insatser som gjordes för deltagande i vadhållningen innehålla ett belopp motsvarande 30 procent av insatssumman. I breven ha tillika meddelats föreskrifter rörande fördelningen av sistnämnda belopp mellan statsverket och anordnarna av vadhållningen. Enligt dessa föreskrifter skulle statsverkets andel utgå efter en progressiv skala med lägst 12 och högst 27 respektive 24 kronor för varje 100 kronor av omsättningen.

I två till finansdepartementet den 12 november 1948 inkomna skrifter ha *Svenska travsportens centralförbund* och *Jockeyklubben* hemställt om ändrade bestämmelser rörande fördelningen av totalisatormedlen. Såsom motivering härför har åberopats att totalisatoromsättningen vid trav- och galopptävlingarna under tiden efter den 1 april 1948 undergått en så stark minskning att den direkt hotade hästsportens hela existens och därmed också indirekt vitala hästavelsintressen.

I fråga om omsättningsminskningens storlek ha organisationerna åberopat följande statistiska uppgifter:

Jämförelseperiod	Omsättningen (i milj. kr.)				Minskningen i totala omsättningen (i procent)
	1947		1948		
	Totalt	Därav kombinerad vadhållning	Totalt	Därav kombinerad vadhållning	
<i>Kapplöpningar</i>					
1/4 — 30/10	9.3	5.3	8.0	5.8	13.9
1/8 — 26/10	4.6	2.7	3.3	2.5	27.2
27/10 — 7/12	1.8	1.1	1.4	1.1	23.1
<i>Travtävlingar</i>					
1/4 — 24/10	42.9	—	30.1	—	29.8
1/8 — 24/10	19.3	—	12.5	—	35.3
30/10 — 19/12	5.6	—	4.0	—	28.6

Till närmare motivering för sin framställning har *Svenska travsportens centralförbund* anført, att medelomsättningen, per lopp räknat, sjunkit med mellan 27,4 och 47,3 procent. Ingen bana kunde under någon längre tid bära en nedgång av ens 20 procent, därest ej svåra rubbningar skulle uppstå. Synnerligen allvarliga konsekvenser hade också redan börjat visa sig. En bana hade sålunda tillsvidare måst helt nedläggas, två banor hade för att över huvud kunna genomföra säsongen måst sänka de till hästägarna utgående priserna. Samtliga övriga banor kunde endast genomföra sina tävlingar med förlust. De fonder och reserver som de olika travsällskapen kunnat upplägga voro på något undantag när mycket obetydliga och försloge icke att täcka förluster under någon längre tidsrymd. Den nu uppkomna situationen påfordrade därför åtgärder för återställande av den ekonomiska balans, utan vilken den svenska hästporten icke kunde fullfölja

sin uppgift till fromma för landets hästavel. För återställandet av denna balans stode endast två utvägar öppna, endera ett slopande snarast möjligt av det förhöjda avdraget eller en sådan ändring av fördelningsskalan mellan statsverket och travsällskapen, som lämnade dessa en ökad andel av ett bibehållet högre avdrag. Denna ökning av travsällskapens andel kunde i så fall icke rimligtvis sättas lägre än till 4 procent av omsättningen.

Jockeyklubben har instämt i centralförbundets framställning, därvid jockeyklubben särskilt understrukit, att en återgång till avdraget med 20 procent borde omfatta alla tillåtna former av totalisatorspel.

I detta sammanhang må nämnas, att från *lantbruksstyrelsen* införskaffats följande statistiska uppgifter rörande totalisatormedlen:

	1944	1945	1946	1947	1948
	(miljoner kronor)				
Insatser	44·20	56·30	65·00	70·10	57·74
därav till: vinnare (80 % före d. 1. 4. 48, därefter 70 %)	35·86	45·04	52·48	56·13	41·81
organisationer	5·04	5·96	6·62	6·86	6·15
statsverket	3·80	5·80	6·50	7·17	9·78
Statsverkets andel i procent av insatserna	8·60 %	9·41 %	9·91 %	10·22 %	16·94 %

Sedan fråga uppkommit om icke det högre avdraget å 30 % i vart fall borde bibehållas beträffande s. k. kombinerad vadhållning, har en *promemoria* härom upprättats inom lantbruksstyrelsen. Denna promemoria är av följande lydelse.

Kombinerad vadhållning å vinnare och andra häst må enligt reglementet för totalisatorspel anordnas vid kapplöpningar och travtävlingar, därest vederbörande anordnare av tävlingarna så anser önskvärt men må allenast äga rum i löpningar med minst 3 och högst 10 startande hästar.

Travsportorganisationerna ha aldrig begagnat sig av ifrågavarande medgivande. Vid travtävlingar förekommer därför totalisatorspel endast »på segrande häst» samt »på plats».

Vid kapplöpningar kommer däremot den kombinerade spelformen till användning jämsides med nyssnämnda vinnarespel och platspel. Detta förhållande förestavas av ekonomiska skäl. Av olika orsaker är antalet i kapplöpningar startande hästar väsentligt lägre än i travtävlingar. Under år 1948 startade sålunda vid offentliga kapplöpningar i medeltal 6 hästar per löpning. Vid så låg startfrekvens blir emellertid, enligt vad erfarenheten givit vid handen, det »enkla» totalisatorspelet av så ringa omfattning, att den andel av omsättningsbeloppet, som tillfaller den tävlingsanordnande organisationen, icke förslår att täcka med tävlingarna förenade omkostnader, om i dessa inräknas skäliga penningpris till ägarna av i löpningarna segrande och placerade hästar. Den kombinerade vadhållningen, som bland allmänheten är en mycket populär spelform, har under sådana förhållanden kommit till användning inom galoppporten här i landet (liksom i de flesta andra länder, där denna sport bedrivs). Till följd härav har totalisa-

torsomsättningen ökats och organisationerna tillförts inkomster, som gjort det möjligt för dem att till löpningarna fästa penningpris av den storlek, som är nödvändig om kapplöpningshästar över huvud taget skola kunna hållas i träning. Kapplöpningar ha därmed kunnat hållas i den utsträckning som är erforderlig, om de skola kunna fylla sitt ändamål att främja landets fullblodsavel. I kapplöpningarna prövas det blivande avelsmaterialets prestationsförmåga. Ett kapplöpningstväsande, som får utveckla sig under gynnsamma betingelser, är därför en förutsättning för att fullblodsavel skall kunna bedrivas med framgång. Endast en efter våra förhållanden högststående fullblodsavel kan frambringa de fullblodshingstar, som i viss utsträckning måste användas inom halvblodsaveln för produktion av reomter.

Beträffande det ifrågasatta systemet med olika avdragsprocent vid kombinerad vadhållning (30 %) och vid vadhållning »på segrande häst» samt »på plats» (20 %) kan följande anföras.

Eftersom intäkterna av den kombinerade vadhållningen redan nu redovisas för sig, torde ur teknisk synpunkt hinder icke möta för genomförande av den ifrågasatta anordningen. Några betänkligheter som kunna anföras mot ett dylikt förfarande äro:

1. Vid uträkning av »odds», som av naturliga skäl måste ske i brådskande takt, ökas risken för felräkning, om »nettosumman» skall deduceras fram genom användande av olika procenttal för olika fall;

2. Expeditionsarbetet i samband med redovisningen blir mera tungrott. En enhetlig skala för uträknande av det belopp, som tillkommer statsverket, kan icke konstrueras. Statsverkets andel måste därför uträknas efter två olika skalor. Dessa komma att hänföra sig till två olika omsättningssummor, en avseende det kombinerade spelet och en annan avseende övriga spelformer. Summan av de båda tal, som sålunda erhöles, skulle utgöra statens andel;

3. Det är sannolikt att av psykologiska skäl det kombinerade spelet kommer att minska och tävlingsorganisationerna därmed åsamkas ekonomiska förluster, varigenom kapplöpningssporten kan befaras råka i ogynnsamt läge. Detta skulle, såsom i det föregående har framhållits, vara till men för vårt lands varmblodiga hästavel.

Departementschefen.

Såsom framgår av propositionen denna dag (nr 24) med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker uttalade jag vid framläggandet av sagda förslag, att enligt min uppfattning de vid 1948 års riksdag beslutade skatteskärpningarna borde oförändrade forlbestå under nästkommande budgetår, dock med det undantaget att viss ändring borde genomföras beträffande fördelningen av totalisatormedlen.

I fråga om totalisatormedlen utvisa de i ärendet tillgängliga statistiska uppgifterna, att omsättningen å totalisatorspel under år 1948 avsevärt nedgått i jämförelse med omsättningen året dessförinnan. Omsättningsminskningen har gjort sig märkbar huvudsakligen i fråga om den icke kombinerade vadhållningen. Det torde kunna antagas, att nedgången i omsättningen åtminstone till en del är föranledd av den vid 1948 års riksdag beslutade ändringen av grunderna för fördelning av totalisatormedel, vilket beslut

innebar att vinnarnas andel i insatssumman reducerades från 80 till 70 procent. För att undvika mera svårartade rubbningar av ekonomisk art för de sammanslutningar, som anordna kapplöpnings- och travtävlingar och vilkas verksamhet är beroende av bidragen av totalisatormedel, torde därför en viss jämkning böra ske i grunderna för fördelningen av dessa medel.

I fråga om sättet för genomförandet av en dylik jämkning äro olika utvägar tänkbara. För egen del har jag funnit övertvägande skäl tala för en återgång i så måtto till de fördelningsregler, som gällde närmast före den 1 april 1948, att vinnarna vid annan vadhållning än den kombinerade erhålla 80 procent — i stället för såsom för närvarande 70 procent — av insatssumman. Beträffande den kombinerade vadhållningen finner jag däremot tillräckliga skäl icke föreligga att tillstyrka en ändring av nu gällande fördelningsregler.

Jag vill framhålla, att det högre avdraget å 30 procent bör tillämpas allenast med avseende å den del av insatserna i ett lopp, som hänför sig till den kombinerade vadhållningen, medan det lägre avdraget å 20 procent bör tillämpas för återstående del av insatsbeloppet.

Dessa ändrade bestämmelser torde böra tillämpas från och med den 1 april 1949.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte i proposition till riksdagen anhålla om bemyndigande för Kungl. Maj:t att föreskriva, att den andel av insatserna vid totalisatorspel, som anordnaren av vadhållningen skall innehålla, skall — räknat från och med den 1 april 1949 — utgöra 30 procent vid kombinerad vadhållning samt eljest 20 procent.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Carl Olov Sommar.